

Изази сваке
недеље.

Претплата се шаље
напред уредништву.
Уредништво је у бо-
гословији.

СИОН

ЗА СВЕ СРПСКЕ КРА-
ЈЕВЕ СТАЈЕ НА ГОД.
60 ГР. ИЛИ 6 ФОР. НА
ПО ГОД. 30 ГР. ИЛИ
3 ФОР. НА ТРИ МЕС.
15 ГР. ИЛИ 1 ФОР. И
50 НОВ.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА ОД
НЕРЕДОВНИХ ДОПИС-
НИКА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

ЛИСТ ЗА СВЕШТЕНИКЕ, ВАСПИТАТЕЉЕ И РОДИТЕЉЕ.

Издаје и уређује проф. богосл. архим. Нестор.

»Онај многим заповеда, који уме сам
себи заповедати«. (Сенека).

Београде дивни граде, каке велике успомене и каке ве-
лике паде будиш ти у души сваког Србина! Око тебе оти-
маху се и Грци и Римљани, и Турци и Немци, и Срби и
Маџари; но ти оста у рукама Српским и поста престолница
српска! Ти си сведок и војничке славе моћнога Рима и по-
литичких сплетака изнурене Византије; ти си сведок и лу-
кавства немачког и непостојанства маџарског; ти си сведок
и дивљег варварства турског и свесног патриотизма српског;
ти си сведок и свију порока мусулманских и свију врлина
хришћанских! Сећаш ли се оног тужног доба, кад дивне улице
твоје беху искићене жртвама мученика „за крс часни и сло-
боду златну“? Сећаш ли се оног славног доба, кад ти са
свију крајева српских летеше изјаве, да си ти *узор* патри-
отизма и пожртвовања, на који се сво српство угледа? Сећај
се тих минулих времена и поучавај се из њих!

Но ма како била велика твоја прошлост, још те већа
очекује будућност. Ти си позван да оствариш све оне велике
наде, које српство одушевљавају кроз толико тужних векова:
да будеш чврст стожер међу јужним словенима, око кога ће
се прикупити сва она снага, којом ће се раскинути тешки

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

ланци ропства, под којима тако дуго пиште твоја браћа по крви и вери; да будеш носилац на истоку оне хришћанске просвете, која гаји међу народима *љубав, једнакост и братство*; да будеш главно стовариште источне трговине и средиште оне корисне индустрије, која ће брзо подићи благостање на овим дивним но опустошеним земљама балканског полуострва. „Београд је једно од првих трговачких места у целој свету“, рече пре десетак година, у енглеском парламенту, славни поборник трговине Кобден.

Ето какав велики задатак, Београде, ставља теби на решење будућност! Ето какву велику мисију она одређује теби да извршиш према српству, према хришћанству! И, ма какве биле твоје садашње прилике, ма какве сплетке ковали твоји непријатељи, ми верујемо у твоју духовну моћ, којом ћеш ти то све преодољети и задатак свој извршити. Ми верујемо да је промисао божији баш за тај велики задатак и сачувао тебе кроз толика тешка времена, која су до сад преко твоје поносите главе пројурила, и у тој вери ми призивамо на те благослов божији и молимо се вечној премудрости да освети и умудри и оне заблудше синове твоје, који су пошли странпутицом па у раздору и неслоги налазе себи уживање а у опадању и клеветању ближњих показују своје врлине, који руже оно што је лепо, омаловажавају оно што је узвишено, изопачавају оно што је истинито. Па да би у томе саблазнили кога они све то пуштају у свет са таквих важних места, која наш народ поштује и цени; они то пуштају чак „са велике школе“. О таквим је људима Христос казао: „роде неверни и развраћени! Ко ће теби по вољи бити? Дође Јован Крститељ, који живљаше као пустињик, а ви рекосте да је човекомрзац; дође Син Човечији, па се поче дружити с вама и учествовати у радости и жалости вашој, а ви рекосте да је грешник! Заиста вам кажем, да је срце таквих људи одебљало и очи њихове замућене завишћу“. Према таквим људма треба увек да смо на опрезу. Научимо се заповедати себи да би умеди заповедати другима.

Беседа на дан св. Саве¹⁾

О НАРОДНОМ ВАСПИТАЊУ.

»Без муке нема науке.« (Послов.)

Господо и браћо!

Савет академијски велике школе наменио ми је ту част да беседим данас на овој свечаности школској. Примајући се те пријатне за мене дужности, ја сам се старао, да изаберам такав предмет беседе, који би с једне стране доликовао данашњем празнику, а с друге имао и општег и сувременог интереса. Такав предмет, мислим, да је *народно васпитање*.

И доиста, на дан св. Саве, патрона свију отачаствених школа, о чему је приличније говорити, него о народном васпитању, коме је он темељ поставио. До сад се код нас много писало и говорило о томе, шта је св. Сава привредио на пољу религиозном и политичком; али је слабо ко од наших књижевника обраћао пажњу на то, шта је он привредио на пољу народног васпитања? Међутим наш народ зна за св. Саву и слави његов спомен поглавито као учитеља свога, па и ја сам рад да сад обратим пажњу на радњу нашег светитеља са гледишта чисто народног.

По народном предању, св. Сава непрестано путује по земљи српској и учи народ практичкој мудрости, корисноме раду. О том његовом путовању и поуци има доста прича у нашем народу, но ми ћемо овде споменути само две-три, из којих се види, да просветна радња првог архијепскопа српског, није била тако једнострана и апстрактна, као што се обично мисли, него је имала великог практичног значаја и дубоко проницала у живот народни.

Тако, по једној причи св. Сава путујући и учећи народ, види једног човека, који се уморио радећи, али без икаква успеха. Тај човек мучи се да вилама баца на таван једну гомилу ораха! Св. Сава приступи к њему и обавештава га

¹⁾ Говорио у великој школи А. Васиљевић проф. исте школе.

да се тим оруђем не може тај посао извршити и показује друго, удесније за то оруђе, а на име лопату; и показује му самим делом како се лопатом брзо и лако бацају ораси на таван.

По другој опет причи св. Сава види једну жену, где тка платно, па кад протури чунак с једне стране, она онда прекине жицу па пренесе чунак опет на исту страну и тамо наставља жицу, те даље тка. Св. Сава обавештава и ту жену како је тај начин рада непрактичан и дангубан, па учи је да тако непрестано не кида и не наставља жицу, него да протура чунак са обадве стране.

По трећој, најзад, причи св. Сава долази код једног домаћина, који је начинио нову кућу, али му је соба остала тако мрачна, да сиромаш није знао како да се помогне, него узео карлицу, па почео њоме да избацује мрак из собе на поље. Шта то радиш? запита га св. Сава. — Избацујем, вели, мрак из собе на поље! Немој да се мучиш узалуд, учи га светитељ, ти немош избацити мрак из собе, него можеш унети светлост у собу и показује му начин, на који он може лако то да учини, а то је да начини прозоре на соби.

По овим причама најбоље се види, како наш народ гледа на радњу св. Саве и какве он поуке тражи од својих учитеља.

Наравно, то је давно било кад су људи тако невешти били у раду, као што сведоче те приче; али, на жалост, ни сада ми нисмо много у томе измакли. И дан-данашњи ми многе и многе послове радимо на такав начин, који није нимало за то удесан; и дан-данашњи ми се често трудимо и мучимо, а невидимо резултате нашег труда и наше муке. Свему томе криво је незнање. Дуго-временим искуством људи су најзад дошли до тог уверења, да сво зло које сналази како поједине људе тако и читаве народе, долази од незнања. Ето зашто је данас свуда на све стране тако живо покренуто питање о народном васпитању; ево за што је данас овладало опште уверење, да од правилног решења тога пи-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

тава зависи нов препорођај друштва и његова боља, сјајнија будућност.

Кад је тако, да без знања не може бити напретка ни у какој радњи, — јер док људи не развију увиђавност, дотле не могу променити ни начине рада, — онда питамо: можемо ли се ми задовољити са досадашњим начином рада? Наравно да не можемо, јер досадашњим начином рада не можемо да намиримо све потребе наше. То је такав факт, који је очигледан за свакога, но ја ћу опет, примера ради, да споменем две поглавите радње нашег народа, а на име: трговачку и пољско привредну.

Колико је наша трговачка радња развита и усавршена, и колико смо ми спремни за тај посао, то се најбоље показало приликом ове новчане кризе, која тако приметно скучи нашу трговину. Да би се такве кризе могле савладати, треба знати узроке са којих оне долазе и средства, којима се одклонити могу; а ми тешко да дубље проничемо и једно и друго, отуда и она манија у нас са којом се тражи, да каква чаробна сила ту кризу уклони. Наравно, да ми знамо праве узроке, са којих кризе постају и да знамо сигурна средства, којима се оне предупредити могу, онда кризе не би до нас ни дошле, а кад би баш и дошле не би биле тако осетљиве и тако трајашне.

Не стојимо боље, ако још не стојимо и горе са нашом пољском привредом. Да наша пољска привреда стоји још на ниском ступњу развитка сведочи то, што кад једном или два пут омане летина, ми дочекамо то, што се зове, *гладна година!* Данас у образованом свету скоро и не знају шта је то гладна година; јер знање данас савлађује не само поплаве него и суше, данас је наука осветлила законе природе и упутила човека да снагу природе на своју корист употреби и њоме замени људску снагу, те тиме лакше и брже, јевтиније и обилније производи све што му је за живот потребно. Али на жалост у нашој пољској привреди и у нашим зана-

тима још се и не зна за те велике олакшице и благослове, што их наука шири. Наш начин рада и наши алати остају још и данас по староме у пркос свима напредцима науке; наши привредници још и данас сатиру најбољу снагу своју око оних производа што се у образованом свету скоро без сваке муке постижу. Па за то није чудно, што ми нашим радом не можемо да намирујемо потребе наше, него се непрестано задужујемо. Услед тога задуживања, земље почеше прелазити и гомилати се у појединим рукама, а многе радне руке осташе беспослене. Наравно, да отуда могу настати врло рђаве последице како за наше економно тако и за морално стање. Како ће се том злу доскочити? То питање непрестано потеземо, али не знамо како да га решимо. Истина на овој последњој скупштини прекиде се једном и то питање али на тај начин, да се земље не смеју више продавати. Но може ли се тим начином постићи она цел, која се жели да постигне? Одговор на то питање изазива друго питање: од чега се задужује наш народ? Једни кажу да се он задужује из лакомислености. Ако је тако, онда треба лечити ту лакомисленост. Други опет важу да се задужује из нужде. Ако је тако, онда се треба старати да се та нужда одклони. Докле год постоје узроци задуживања, дотле ће се народ непрестано задуживати, па ма какве се мере против тога предузимале. Ако не сме продавати земљу, он ће продавати плод са земље. А нама и треба земља управо због плода, који она доноси. Шта је вајде нашем сељаку што ће он имати њиву, кад ће је други жњети? Шта је вајде што ће он имати краву, кад ће је други мустити? Све то показује да досадашњи начин рада није такав, какав би требао да буде па да можемо намирити све потребе наше. С тога треба пре свега научити наш народ да уме боље радити, а богме и боље штедити. Боља радња и боља штедња, то је једини сигурни пут, којим се наш народ може опоравити и из ове садашње невоље избавити. А да би наш народ умео боље ра-

дети и боље штедити, треба га за то спремити, васпитати. То је истина дужи пут, али је сигурнији и што је поглавито, он опет најбрже води к цељи. „Преко је прече, али је оволо ближе“, вели народна пословица.

Кад без знања не можемо како ваља да кућимо ни нашу малу приватну кућу, онда како ћемо без знања кућити ту општу народну кућу? А међу тим ми смо природним правом, па ево и данашњим уставом позвани да се бринемо и о тој општој, народној кући. „Тешко оној глави, вели наша пословица, којој невеште руке капу кроје“. А ја велим: тешко оном народу, коме невеште руке законе кроје!

У осталом та потреба народног васпитања тако је очигледна, да је сувишно о њој и говорити, па с тога ја и не ћу више о томе да говорим, него ћу да обратим пажњу на друге стране тога питања, које нису тако очигледне и о којима нису сви сугласни, а на име, хоћу да одредим правац народног васпитања и да обележим услове од којих зависи његов напредак.

Што се тиче правца о томе су и учевни људи различног мњења. Тако једни препоручују правац *класички*; а други правац *реалистички*. Но ти термини класички и реалистички не узимају се данас у опом смислу, у ком су се некада узимали, или боље рећи, они су данас изгубили свој прави смисао.

Класичким звало се некад оно, што је по општем мњењу тако савршено, да може служити за узор. У том смислу класички правац заслужује препоруку. И доиста, шта се више и пожелети може, него да се народном васпитању да такав правац који може служити за узор. Али они, који данас заступају тај правац и не мисле то, него са свим нешто друго, а на име: да се ми данас у васпитавању угледамо на старе Грке и Римљане; да се васпитавамо онако, као што су се они васпитавали, па да можемо радити, мислити и писати онако, као што су они радили, мислили и писали. У том смислу класички правац ја не само што не одобравам, него

WWW.UNIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

сам и одсудно против њега. Стари Грци и Римљани, од којих нас раставља тако дуга периода, од две тисуће година, имали су друкчији начин живљења и друкчије потребе, него ми данас. А што је поглавито, данас људи имају много више знања и искуства, него што су имали стари Грци и Римљани; имају много више средстава за своје образовање, него што су они имали. Данас људи, тако рећи, лете на крилима паре и њихове се мисли са брзином муње распростиру по свима крајевима света, о чему у старо доба ни сањали нису. Па за то и не можемо данас узимати за углед онај начин васпитавања, који је био код Грка и Римљана. Треба више гледати на будућност, него се освртати на прошлост; то је девиза нашег века.

Што се тиче оног другог реалистичког правца, имамо да приметимо ово: препоручивати такав правац могло се само онда, кад су многи мислили да се науке занимају оним што не постоји у самој ствари, него тек по имену; то јест, што је номинално и кад су такав номиналан правац ширили путем васпитања. Али данас, кад тако више нико не мисли, него су сви сугласни у томе, да се науке занимају само оним што је стварно, реално, онда препоручивати такав правац нема никаква смисла. Али они, што данас заступају тај правац и не узимају реалност у том смислу, у ком се некад узимала, него они под реалношћу разумеју *стручност*. Они траже да се народном васпитању да такав правац, који ће сипремити стручне зналце, то јест, ваљане занатлије, трговце, инжињере, лекаре и т. д. Нема сумње, да је сваком друштву потребно имати стручних зналаца и да је потеме народно васпитање дужно обухватити те потребе. Али то нису једине, а још мање, поглавите потребе друштвене. Као год што друштву требају ваљани мајстори, трговци, инжињери и лекари, тако исто, и још више, друштву требају ваљани људи. Стручни зналци и вештаци колико су корисни друштву, толико исто могу бити и од штете, ако поред свога стручног знања и

www.своје стручне вештине, немају и опште човечанског образовања и грађанских врлина. Ево шта о томе каже чувени публициста и скупштинар француски Вашеро:

„Стручно знање, вели он, не даје човеку све, што му је васпитање дужно дати. На пример саме математичке и физичке науке не могу човека потпуно развити. Науке те без сумње много припомажу развитку духа, упражњавањем моћи проматрања и суђења. Али ако је вредност човека поглавито у његовом карактеру, личном достојанству, чувству правде и слободe: математичке и физичке науке не баве се тим врлинама. Саме за себе и сведене само на своје изворе, оне развијају таке способности, што чине човека извршним оруђем; оне спремају агенте и званичнике, а не људе. Томе би се, наравно, тешко веровало, кад се не би искуством осведочило, да често и најчувенији духови, и највеће занатлијске способности остају без развитог моралног чувства. Колико има занатлија, инжињера, књижевника, научењака, који нису прави људи! Надазимо често људи, који све знају, све разумеју; али не знају и не разумеју прву науку, науку о дужности, праву и слободи!“

Ја се у томе потпуно слажем са мишљењем овог знаменитог књижевника и по томе не могу одобрити ни реалистички правац у том смислу, у ком се он данас разумева и препоручује, то јест, као искључиво стручну спрему. Наравно, треба неговати стручно знање, али исто тако треба и опште; једно без другога не вреди много. По томе васпитање треба да обухвати све праве потребе народне, све истинске способности човечије; оно не сме занемарити ни једну потребу, не сме забатаљити ни једну способност. Па за то они, којима је поверено да дају правац народном васпитању, треба добро да проуче, које су праве потребе народне, па да удесе васпитање тако, како ће оно све те потребе подмиривати; треба да проуче које су истинске способности човечије, па да васпитање удесе тако, како ће оно све те способности подједнако развијати.

(Свршиће се.)

Катедре јепаркија у Србији.

(Наставак).

9., Епаркија Топличка.

Ову је јепаркију основао св. Сава. Она је постојала у пределу, који се звао тим именом и лежала је око р. Топлице, која утиче у Бугар-Мораву. Катедра јепископа била је у м. св. Николаја, који је подигнут у част пренешења моштију светитеља у Бор. Манастир је зидао Стеван Немања, на реци Топлици, при утоку реке Бањске — као што се у летопису вели, — а то је код данашњег Куршумља.¹⁾

Доцније, на место јепаркије топличке, постала је јепаркија прокупска, у главној вароши Прокупљу на левој обали р. Топлице.²⁾

Најпознатији је од јепископа топличких *Герасим*, који је живео за време краља Милутина и архијеп. Евстатија II.³⁾

10., Епаркија Браничевска.

Место, у ком је била јепаркија браничевска, лежало је с обе стране реке Млаве, где она утиче у Дунав. Једну половину од те области, заузео је био још Стеван Немања I., а доцније Милутин, отео је од Бугара и ону другу. Ово није била каква нова јепаркија, него је само продужење старе — бугарске, која је још пре светог Саве постојала.⁴⁾

Сама катедра браничевска, била је код цркве св. Николаја, али се не зна где је баш местимице.⁵⁾ Као ми-

¹⁾ О подизању манастира види у Шафарика у жит. Стевана Прво-венч. р. 3. Домент. р. 7. О вароши Куршумљу и развалинама старе цркве у Хана: *Reise von Belgrad etc...* р. 29 и 135.

²⁾ Упореди о томе даље под 13, епаркија моравичка.

³⁾ *Monumenta etc.* р. 60.

⁴⁾ По сведочби хрисовуле краља Милутина, писате за време Евстатија II., тврди се у Григоровићу путопису, стр. 48.

⁵⁾ Варош Браничево, гди је са свим природно и морала бити столица јепаркије, за време краља Милутина није већ постојала. Српски писци предпостављају, да је катедра била у данашњем селу Каону

трополија, спомиње се тек под кнезом Лазаром; ¹⁾ а у половини XVII. в. видимо је већ спојену са јепархијом смедеревском, о којој ћемо доцније говорити.

Од јепископа, — не спомиње се ни један.

11. Епаркија Београдска.

У списку катедара, које је основао св. Сава, спомиње се и јепископија београдска, код цркве богородичне. Да ли је Београд за време св. Саве добио свог нарочитог јепископа, као и то, да ли је он у то време стојао под влашћу великог жупана српског, — не зна се; али се могло лако десити, да је православни јепископ, који је онда седео у Београду, наименован био за српског архијереја.

Свакојако, до Милутина, о Београду се слабо што може казати. Кад се старији брат Милутинов — Драгутин одреко престола, па се одселио у Мачву, одонда се тек зна за јепископију београдску.

После смрти Драгутинове (1316), краљ Милутин освоји Београд и за неко време, држао га у својим рукама, али га доцније опет морао уступити Маџарима (1319). Тако је исто и Душан држао га за живота, а по смрти његовој опет припадне Маџарима. Ако је веровати неким извешћама. ²⁾ онда је и кнез Лазар држао Београд, и то само за мало. Тек његов син велики Стеван, неком политичком операцијом, задобије га од Маџара. ³⁾ Деспот Ђурђе Бранковић уступио

или у селу Ждрелу, које лежи јужно од Каоне (упор. Гласник IV. с картом стр. 191.). Што се Каоне тиче, ми не можемо ништа рећи, али Ждрело — као што знамо — за време Милутина било је метовија „архијепископа жичког манастира“ (Родослов р. 117), а манастир је први основао кнез Лазар, и то не св. Николаја, већ Богородице (Monumenta . . . 194. и 212).

¹⁾ Краткиј Очеркъ православ. црк. etc. Голубинскога, стр. 496.

²⁾ Гласник XXI. стр. 253.

³⁾ Житије високог Стевана у Шафарика, §. 48.

га је доцније опет Маџарима, а од њих год. 1521. на свагда га отму Турци, који су онда поплавили били цело балканско полуострво и пошли освајањем даље у Јевропу. Доцније су Београдом (под принцем Евђенијем) владали и Аустријанци, па је тада и катедра карловачког патријара (и митрополита), за неко кратко време, смештена била у Београду.

Кад је Стеван високи владао Србијом, он је изабрао био Београд за главно и престолно место себи и српском митрополиту, који се онда звао „екзарх све српске земље.“¹⁾ Од тог доба и митрополија београдска одржала се до да нашег доба.

12., Епаркија Моравичка.

Катедра јепископа била је у ужичком округу, гди је данас село Ариље, код прве св. Ахилија (по љетописима *Архилија*). Ако је веровати опису, који је штампан у Гласнику (X. стр. 332.), црква св. Ахилија, није постојала пре Дечанскога, дакле до тог времена и катедра јепископа, морала је бити негде на другом месту; али гди поименце — не зна се. Међу тим љетописи говоре, да је њу основао св. Сава, и то код цркве св. Ахилија.²⁾

Доцније се она прозвала *Ужичка* по вароши Ужицу, која лежи на р. Детињи. А у новије доба, зову је *Карановачка*, по месту, гди сада јепископ седи.

¹⁾ Ibid. §. 51.

²⁾ У Шафар. Памјатнику, стр. 52; и у Каница *Serbien* S. 142. — Међу сликама, које су се до данас сачувале у старој моравичкој цркви, има једна, која преставља св. Меркурија, јепископа равинског (или равинског) Гласник X. стр. 333. Нама није познато, да је у старој срп. држави, где год постојала варош или село Равиљ, које би било близу јепарк. моравичке. Но има село Ровине, које је не далеко од Ужица и села Ариља, управо: с лаве стране реке Мораве, а с десне стране мале речнице Међуречја, која у њу утиче (в. карту окр. ужич. у Гласнику X. и Речник Географ. — Статич. Гавриловића). Ако је одиста натпис правилно написат, онда је Меркурије био јепископ ровински, који је потчињен био митропол. моравичком. Но и то је доста сумњиво. . .

Да је ужичка јепаркија, одиста била продужење старе јепаркије моравичке, види се из тога, што су се митрополити ужички звали и ахилски. — Као засебна јепаркија, постојала је до свршетка XVII. в. или почетком XVIII., а после је спојена са јепархијом ваљевском, о којој ћемо доцније говорити. —

Од јепископа моравичких, спомиње се: *Кирило*, који је живео за време краља Милутина и архијеп. Евстатије II.¹⁾

(Наставиће се).

Разговор с децом о вери и моралу хришћанскоме.

(Наставак).

4. Рођење Христово.

Прикучивало се време, да се јави свету Спаситељ. Пророци рекоше, да ће се Спаситељ јавити у Витлејему у племену цара Давида. Дјева Марија, којој беше суђено да буде Мати Божија, живљаше у то време у вароши Назарету, подалеко од Витлејема. Али Господ нареди, да Дјева Марија дође у Витлејем.

У време владоаца римског Августа ћесара, беше Палестина под римском влашћу, и тада је сваки Јудејац морао давати порезу ћесару. Да би се знало, колико се може свега порезе покупити од свију Јудејаца, требало их је пописати. Морао се пописати сав *народ*. И тако ћесар заповеди да се сва Јудеја попише.

Јудејци беху већ одавно пописани — сваки у свом племену и у оном месту где се родио; а нису се писали по месту, где живе. И тако они се нису морали на ново пописивати, него је ваљало само прегледати и попунити стари попис.

Због тога пописа нареди власт, да сваки Јудејац дође у ону варош где се родио и одакле је племе његово. Јосиф и Марија беху од племена цара Давида а из дома Јесеова. Дакле, морали су доћи да се запишу у оној вароши, одакле је био Јесеј, а то је Витлејем; јер је ту била земља, коју је добио Јесеј на деоби још за време Исуса Навина.

²⁾ Monumenta S. p. 60.

Јосиф и Марија пођу у Витлејем. Много је било људи родом из Витлејема, те се тада стече сила народа у ову малену варош. Док су Јосиф и Марија дошли, већ су дотле богатији људи заузели све куће, те њих двоје не могоше нигде наћи стана. Кад нису могли да нађу стана у вароши, морадоше изићи у околину да се склоне гдегод. Витлејем беше на брдовитом месту. Свуд у наоколо било је доста пећина, где нико није становао, осим што су чобани сагонили у њих своје стадо, кад се деси ружно време. Сиромашни путници, Јосиф и Марија, што беху дошли тако из далека, морадоше се склонити у једну од тих пећина.

Настаде ноћ 25. децембра. Време је било лепо; чобани запоћише у пољу код стада те нису досађивали уморним путницима. И те ноћи догоди се необичан случај у пећини близу Витлејема. Дјева Марија роди сина, роди човека, и у једно Бога. Роди се Богочовек. Истинити Бог, једносупстан Оцу, једнородни Син његов, Творац света примио је на се тело и плот човечију, *ваплотио се* од Дјеве Марије. Узео је на се не само тело, него и душу човечију и јавно се потпуно као човек; но опет је био Бог. Дјева Марија повије сама божанског младенца и намести га у јасле, што беху у пећини. *Пећина* — тај *вертеп*, где се родио младенац Богочовек, постаде тог дана дом Божији, постаде *небо*. Дјева Марија, која га је родила, постаде *престо* Божији, а јасле постадоше *колевка* — *стан* Бога, који је свуда и на сваком месту и кога није кадра цела земља да прими; дакле, јасле постадоше стан превеликог Бога. С тога ми и певамо у тај дан свечану песму: „Тайнство странное вижд и преславное: небо, вертепъ: престолъ херувимскій, дѣвѣ: асли вмѣстилище, въ нихъ же возлеже невмѣстимый Христосъ Богъ, его же воспѣвающе величаемъ“ (На Божић IX. похвална песма). А то ће рећи: „Видим необичну и чудну тајну: вертеп — небо; Дјева — престо херувимски; јасле — стан, и ту је превелики Христос Бог: ми му певамо и узносимо га.“

Син Божији није дошао на земљу себе ради, него ради нас људи, да нас спасе злобе и неправде, да нас научи истини и љубави, да нам стече милости у Бога истинитог и милосрдног, да нам стече среће и блаженства. И почем Син Божији није ради себе, него ради нас и ради нашег спасења, сишао с неба и ваплотио се, постао човек, примио на се облик човеков од Дјеве Марије и Духа Светога, то ми и кажемо, да верујемо у Господа нашег Христа Спаситеља, који је ради људи и ради нашег спасења сишао с неба

и *ваилогио се од Духа Светога и примио на се облик човеков од Дјеве Марије.*

Дјева Марија родила је Спаситеља, који се јавно свету, да научи људе, да им покаже истину и љубав и да им буде видело. Смерна Дјева, која беше праведна, пречиста и непорочна, удостоји се да буде мати видела, да буде *Богородица*, и тако је постала далеко узвишенија, часнија и славнија од свију херувима и серафима. За то код нас у цркви за време молитве позивљу да хвалимо Богоматер: „Богородицѣ и матерѣ свѣта въ пѣснахъ възвеличимъ“, ми одговарамо: „Достојно естъ ако во истинѣ влажити (*хвалити, рећи да је блажена*) та Богородицѣ, присно (*вазда и увек*) влаженѣю и пренепорочнѣю (*са свим непорочну*) и матерѣ Бога нашего итд.“ За тим и у другој песми кажемо Богородици, за што је тако хвалимо: „Богородице Дѣво, радѣиса благодатная Матѣ, Господѣ съ токок; благо-словена ти въ женахъ и благословенѣ плодѣ чрева твоего, ако Спаси (Спаситеља) родила еси дѣшѣ нашихъ.“

Христос се родио да спасе људе. Али су људи слободни; њих Бог не може силом спасти. Дакле ваљало је да радо дочекају Спаситеља, да приме његову науку да се окану злобе и лажи па да буду онаки какав је милосрдни и истинити Спаситељ; јер само тако могли су задобити спасење што им је Спаситељ с неба донео; само тако могли су се отрести лажи, себичности и злобе па примити истину и љубав. С тога се на велики празник ваплоћења Сина Божијег, — на Божић, и пева у цркви ова песма: Христосъ раждаетсяся, — славите! Христосъ съ небесъ, срѣщите (сретајте)! Христосъ на земли возноситесь! Пойте Господѣви вса зѣмла и (с) веселіемъ воспойте людѣе: яко (*јер се он*) прославися.“

Да видимо сад како су људи, дочекали Спаситеља.

(Наставиће се).

Јавна благодарност.

Цркви Звечанској у срезу посавском округу ваљевском, приложили су: Милован Аврамовић из Уроваца, два престолда чирака у вредности 10 дук. цес.

Милош Николић из Ратара, кадионицу од паквона у вредности 5 дук. цес.

Милан Шајновић из Звечке, чирак од паквона у вредности 2 дук. цес. и један дарак на путир од 130 гр. чар.

Цркви Павловачкој у окр. крагујевач. Миленко Чолић из Шума једно звоно у вредности 58 дук. цес.

Цркви десињској у окр. пожаревач. Милета Стојадиновић кмет из Десиње један путир са целим прибором у вред. 6 дук. цес.

Свештенство и тутори поменутих храмова, у име њихно и њихових парохијана јавно им благодаре.

НЕКРОЛОГ.

Димитрије Поповић свештеник врбовачки у окр. прноречком упокоио се на сами дан Божића минуше 1873. године, навршивши 58-му годину свог живота. Његов отац Анђелко Поповић парох дољно-мутнички поред својих свештеничких врлина имађаше и овај спољни знак, који свакоме падаше у очи, а то је необично дугачка брада. Људи који су га виђали и познавали, казују да је он своју браду завезивао и плео као перчин, а кад је ову на молбу појединих пријатеља одиуштао, то је она дохватала до земље. И због овог необичног знака, који се пред очима света сматрао као какав нарочити знак небеског посланства, њега су поштовали и турци и хришћани. И ово поштовање простирало се код Турака чак дотле, да су и они доводили своје болнике оцу Анђелку на читанију, који им је одиста читао молитве наше православне цркве и својом читанијом лечио свакојаке немоћи. Овај леп спомен о оцу дао је и сину његовом почив. Димитрију леп пример за његову свештеничку радњу, те је тако и он гледао да никада не унизи име свог доброг родитеља, за кога су вазда питали и Срби и Турци. И заиста, ко познаје почив. оца Димитрија, тај с пуним поуздањем може рећи, да је у њему оличена била благост, доброта и услужљивост, не само према својима и јединоверцима, већ и према странцу и туђеверцу. Нека му је лака земља у коју је легао, а драг спомен међу живима.

Ако који предбројник није добио потпуно бројеве нашег листа, нека их потражи, пак ће му се одмах оправити. У почетку док се тачније недознаду поште или лица преко којих бројеве ваља слати, не може се без тога обићи.

УРЕДНИШТВО.